

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Authoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1719

Quæst. 281. Unde justitia pretii vulgaris quoad sui variationem desumenda.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73957](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73957)

causa §. 4. ff. de minor. in pretio emptionis & venditionis naturaliter licet contractibus circumvenire. & l. *remisi*. §. 3. ff. locati in emendo & vendendo naturaliter concessum est, quod pluris sit minoris emere, quod minoris sit, pluris vendere, & ita se invicem circumvenire. Nam respondent aliqui cum Lessi. l. 2. c. 21. d. 4. num. 13. Covar. l. 2. var. c. 3. num. 2. Reginald. l. 25. num. 309. licitum esse ita unum circumvenire alterum seu circumscribere, manendo tamen intra latitudinem justii pretii, ita ut venditor rem summo pretio vendere, emptor infimo pretio possit emere. Alii dicunt & fortè melius, per *trō licitum* intelligi permissum est (uti saepe in jure accipitur *licere*) in foro externo se circumvenire, etiam egrediendo dictam latitudinem, quatenus non puniuntur circumvenientes, nec datur actio contra illos, nisi contingat læsio ultra dimidium, idque ad vitandas innumeras lites, quæ alias, ut dictum emergerent pro quo Reiffenst. h. t. num. 122. citat de lugo d. 26. num. 82. Caltrop. d. 5. p. 17. num. 4. de quo tamen ibi *ibidem* nihil. Quod si aliud voluerit in dictis legibus, nimirum non esse inhonestam vel injustam talem circumventionem, creasse illas leges absolute pronunciat de Lugo cum Molin. sicut & in eo errarunt, quod putarunt præscriptionem etiam mala fide prodesse, non tamen per hoc vi dictarum legum, uti nec vi dicti illius communis Juris peritorum; res tanti valet, quanti vendi potest; conceditur jus licitè sic agendi nimirum excedendo in venditione & emptione dictam latitudinem justii pretii; cum, ut dicitur. l. 244. de reg. jur. non omne, quod licet, honestum est Lauterb. §. 59. Muller. loc. cit. ubi expressè: *dictæ leges, etsi sint permissive, & quidem minus plene securitatem tamen non præstant in foro conscientie.* aliique legistæ cum communi. Sed neque dictæ leges indirectè reddunt talem circumventionem licitam seu non iniquam, transferendo dominium illius excessus pretii in venditorem, sicut de facto in præscriptione concedunt jus in re aliena ob bonum commune, nimirum, ne incerta maneant rerum dominia, & corrigatur dominorum negligentia; cum de facto negent solum circumvento actionem in foro externo ob vitandas lites. Quinimo tamen si Respublica habeat dominium in bona subditorum, non posse adhuc lege approbare istiusmodi læsionem etiam bona fide factam in contractu emptionis, cum in eo non procedant dictæ rationes, quæ in præscriptione, docere plures, testatur de Lugo. cit. num. 82. Et hæc de circumventionem illa negotiativa, quæ fit sine proposito fallendi. Circumventio enim illa dolosa, quæ quandoque fit ex dolosa dissimulatione, ex falsa persuasionem, vel corruptionem subjecti seu materiæ vendibilis, cujuscunque sit quantitatis, etiam jure civili reprobatur & competit læsio etiam infra dimidium etiam in foro externo actio contra deceptorem. l. 13. §. 4. §. 5. ff. de act. vend. de Lugo loc. cit. num. 86. Mantio. loc. cit. num. 61. Molin. de 7. §. 7. ir. 2. d. 352. Lauterb. cit. §. 59. & alii apud illum, sed neque legibus approbari potest istiusmodi læsio mala fide facta, cum id esset fovere furta & peccata, ut de Lugo. num. 82. De cætero dixi: *si saltem notabilis sit in hoc excessus.* Nam si modicus sit excessus vel defectus justii pretii, licitam esse emptionem & venditionem, & nulli restitutioni obnoxiam; eò quod tunc contractes communi consensu censentur sibi invicem

R. P. Leurr. Jur. Can. Lib. III.

remittere; cum vix possibile sit exactam omnino in contractibus æqualitatem & justitiam servare, docent Scot. in 4. dist. 15 q. 2. Laym. loc. cit. num. 6. apud Reiffenst. iis consentientem. Dixi etiam: faciendam restitutionem illi, qui damnum passus est citra quod in illud consentiret. Nam si emens & vendens sciunt justum rerum valorem, adeoque hic & nunc intervenire magnam inæqualitatem inter rem & pretium, venditore exigente excessivum pretium, vel emptore offerente nimis exile pretium, & tamen sic contrahant, nulla adacti necessitate tam carè emendi, aut tam vili pretio vendendi, nullaque interveniente passione affectus inordinati ad rem, atque ita liberè utrimque consentiendo in damnum, unus alteri illud remittere censetur, in foro interno non committi injustitiam seu peccatum, & non esse obligationem restituendi; cum volenti non fiat injuria, probabilissimè tenent citati à Reiffenst. h. t. num. 125. Molin. loc. cit. d. 351. Laym. loc. cit. Lessi. loc. cit. num. 37. quamvis hic posterior addat, vix locum esse tali præsumtivo consensui & tali remissioni, nisi inter consanguineos, vel specialiter sibi invicem affectos & benefacere solitos. Ad hæc quemadmodum aliàs, saltem dum excessus vel defectus est ultra dimidium justii pretii, secundum valde probabilem plurimorum apud Covar. l. 2. var. c. 4. præsumptioni istiusmodi donationis & remissionis non est locus in foro externo. Ubi verò emitur infra infimum pretium & venditur ultra summum ex ignorantia justii pretii, vel quia alter emi aut vendi non potest, & sic coguntur consentire involuntariè in pretium injustum seu iniquum, committitur adhuc injustitia, & est obligatio restituendi; cum jam locus non sit illi dicto; scienti & volenti non fit injuria: utpote quod valet tantum, quando voluntarium est purum, & non mixtum involuntaria, quale est in præsentem casu. ita de Lugo cit. n. 82.

Quest. 281. Unde justitia pretii vulgaris quò ad sui variationem desumenda?

RESP. in genere: variatio quò ad augmentum vel decrementum pretii vulgaris seu naturalis justii desumitur non ex intrinseca & substantiali rei perfectione, cum etiam vilissimum incertum sit perfectius quàm triticum, & tamen minus valet; sed ex variis circumstantiis. Non tamen inter eas consideranda veniant expensæ (intellige extraordinariæ) quas hic & nunc aliquis mercator fecit in mercibus emendis, asportandis, conservandis; aut etiam industria, labor, pericula extraordinaria, quæ propterea subit, ita ut exinde liceat ei illas carius vendere dum ea aliàs communiter non æstimantur eo pretio, sed venduntur communiter viliori. De Lugo cit. d. 26. f. 4. n. 41. Molin. l. c. d. 348. §. ex dictis. citans Scotum Medin. Covar. & c. contra Scotum & Major. sed ea spectanda, pro ut se habent in ordine ad usus humanos, nimirum ratione utilitatis, commoditatis, delectationis, ornatûs, affectionis &c. de Lugo l. c. num. 42. Lauterb. in ff. h. t. §. 57. & alii communiter. Sed neque ex solis dictis circumstantiis; verum etiam ex æstimatione, non solum prudentum sed etiam imprudentum, modò ea communis sit in eo loco. Quemadmodum, quia apud aliquas Americanas nostras jocalia, virtiola & similia communiter plures æstimantur quàm aurum, eorum æstimatio, etsi stulta sit, sufficit ad constituendum & augendum pretium naturale

Y

turale justum. De Lugo. *l. c.* qui tamen bene addit, quod, si aestimatio & appetitatio talis communis procedat ex errore circa substantiam rei, ut si vas ex auro ficto ab omnibus pro vero auro aestimaretur, non possit vendi pro pretio vasis aurei ab eo, qui veritatem scit. Pro applicanda nunc generali hac responsione ad casus particulares sint *qq. seq.*

Quest. 282. *Ob quas causas vel circumstantias pretium minui possit, & res emi minus infimo pretio?*

1. **R**esp. Ob sequentes primò: ob lucrum cessans vel damnum emergens emptoris, ut dum emit aliquid sibi minus utile in gratiam venditoris, pecunia numeratà, quàm alias negotiatu & lucratus, aut magis sibi utile empturus fuisset: vel si in re, quam emit, procuranda vel conservanda speciales expensas facere debeat; potest enim tunc juxta proportionem lucri cessantis vel damni emergentis pretium diminuere ultra pretium, quod aliàs cessante tali causa est infimum. Reiffenst. *b. r. num. 162.* cum communi, ut ait, DD.

2. Secundò ob mercium copiam & emptorum paucitatem; hoc enim casu merces communiter minus aestimantur, & consequenter pretium minuitur. Unde etiam, ut bene advertit Reiffenst. *num. 163.* in fine nundinarum dilapsis emptoribus, in copia adhuc existentes merces minoris venduntur.

3. Tertio ob modum emendi, ut dum magna copia mercium simul emitur. Less. *l. 2. c. 21. du. 4.* Laym. *l. 3. tr. 4. c. 17. num. 10.* de Lugo. *cit. d. 26. f. 4. num. 45. & f. 7. num. 92.* pro ut communiter receptum est inter mercatores, ex ea etiam ratione, quòd compensetur mercatori minus illud pretium per hoc, quòd liberetur labore molestià, quam in ponderando mensurando singulatim & minutatim vendendo merces adhibere cogitur AA. iidem. Quòdque hoc modo citius liberando se mercibus, alias recentes coemere possit, & exinde novum lucrum facere. Neque tamen in rigore loquendo minuitur tunc pretium justum; quia illud in tali emptionis modo communiter aestimatur pretium justum, omnesque libenter pro illo vendent in ea copia. Lugo. *l. c.*

4. Quarto quia merces ultronee & quasi à rogante venditore oblatae vel obrusae emptori eas non quaerenti, aut non magnopere expetenti. Ut dum à militibus capta, aut etiam alia à proxenetis deferuntur vendenda, ex quo merces tales etiam pro tertia parte vilescere passim dicitur. Less. *l. c. n. 33.* cum Cajet. Lauterb. *l. c. §. 57.* quin & eas vilescere ad medietatem ait Salas cum Palatios apud de Lugo. *num. 45.* non tamen ex eo præcisè absolutè & universaliter merces ita vilescere & minoris emi posse dicendum est, quòd ultroneè offerantur & circumferantur vendenda; quia aliàs quis rem etiam sibi valde utilem minoris infra infimum pretium emere posset ab eo, qui paupertate aliave necessitate pressus, eam vendendam ultroneè offert, & ut ematur rogat. quin & passim res minoris emi possent etiam à mercatoribus, qui eas ex officio vendunt; cum is merces suas, non tantum exponant & offerant vendendas, sed etiam prætereuntes invitent, & rogent ut emant. verum tunc demum id dicendum, dum res oblatae aliam circumstantiam adjunctam habent, unde vilescant; v. g. dum adest abundantia mercium & paucitas emptorum, dum merx parum utilis emptori nihilominus emitur in gratiam venditoris vendentis eam ex necessitate. Cujus contrarium dicendum, ubi abessent dictæ

circumstantiæ; v. g. dum merx non emitur præcisè in gratiam venditoris egentis, sed & propter propriam utilitatem; non enim tunc potius licet minoris emere, quàm liceat carius rem vendere ex eo præcisè capite, quòd emptor egens re aliqua roget venditorem, ut eam sibi vendat, atque ita tenent de Lugo. *l. c. num. 91.* Nav. *in man. c. 23. num. 78. & 83.* Reiffenst. *b. r. num. 167.* & alii. Huc etiam spectare modum vendendi sub hasta sive in auctionibus, hoc est, dum res venditur plus offerenti, ait de Lugo. *cit. num. 45.* dum ibi regulariter res multo viliori pretio venditur; quod tamen in eo modo est & censetur pretium justum propter emptorum paucitatem & gratuitam mercium oblationem; quamvis per accidens quandoque propter emptorum fervorem & contentionem quàm unus alium in licitatione superare contendit, pretium multum supra commune excreseat, Unde Gordon. Villalob. Bonac. &c. quos citat Dian. *Tom. 1. tr. de contract. resol. 55.* & quibus consentire videntur. Less. Salas apud de Lugo. *l. c.* censent pretium justum in subhastatione esse illud, quòd inveniri potest, quantumcumque fervore licitatorum seu emptorum crescat, vel frigore decreseat, modò ab sit fraus. Alii etiam apud eundem justum pretium in subhastatione dicunt, quòd sine fraude extorqueri potest. Additque Malder. non esse obligationem restituendi, etsi res subhastata duplo vendatur. Vide de his de Lugo. *loc. cit.*

5. Quintò ob solutionem anticipatam res viliores etiam infra infimum pretium emi possunt, quàm postea tempore traditionis valebunt, dum exinde emptor patitur cessationem lucri, quòd ex anticipatò soluta pecunia sua habere potuisset, vel emergit ei exinde damnum, aut subit periculum fraudis non recipiendi suo tempore rem venditam, aut non nisi defectuosam; cum hi tituli æquivalere possint defectui pretii vel in totum vel in partem. Ita habet communis & indubitata, ut de Lugo. *cit. d. 26. n. 112.* Num verò deficientibus hiis titulis ex eo præcisè quòd præstetur anticipata solutio, emi res possit viliores, in eo inquam non conveniunt AA. illicitum & injustum id esse & implicitam continere usuram, dum pecunia illa anticipato soluta datur & recipitur veluti mutuo, & pro ea postmodum remittitur ex pretio justo, quo res valet tempore traditionis, tenent. Jo. Medin. *q. 38. de restit. c. 6.* Nav. *in man. c. 28. n. 82. & conf. 32. de usur.* Valent. *2. 2. d. 5. q. 20. p. 2. §. 8.* Gutt. *qq. Can. c. 39. n. 43. & 45.* Rebell. *de oblig. just. l. 9. q. 1. r. num. 9.* & alii apud Castrop. *tr. 33. d. 5. p. 13. num. 2.* qui *num. 3.* dicit hanc sententiam consulendam, non tamen improbabilem esse oppositam, quam apud eundem tenent Sotus. *l. 6. de just. q. 4. a. 2. in fine.* Bann. *2. 2. q. 77. a. 4. du. 10.* Salon. *q. 78. a. 4. contr. 13.* Rodriq. *p. 2. sum. c. 83. num. 2.* Sa. *v. emptio. n. 4.* Less. *l. 2. c. 21. du. 7.* Molin. *tr. 2. d. 359. & 360.* Salas *tr. de empt. du. 43.* & alii. fundamentum hujus sententiæ posterioris Less. statuit generale, nimirum, quòd res prius tradenda emptori post aliquot menses minus valeat ei, quàm si statim tradatur; cum multas opportunitates habeat res præsens & præsens ejus dominium, quas non habet res futura adeoque si ematur res solum futura seu tradenda & solvatur, minoris emi possit. Quòd tamen non placet de Lugo. *loc. cit. num. 113.* Aliud fundamentum ponit Castrop. *cit. num. 3.* nimirum, quòd pretia rerum statuuntur vel à lege Principis, vel communi hominum aestimatione; homines verò communiter mercibus anticipata solutione emptis